СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 92. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 21-го квітня 1938. No. 92. Jersey City, N. J., Thursday, April 21, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛЯ ҐВАРДІЯ СВАРИТЬСЯ ЗО СУДАМИ

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія заявив, що з нюйорськими судами треба конче щось зробити, бо в них нема порядку. Вони втручаються в такі справи, які до них не належать; в них є багато таких урядовців, що не виконують якслід своєї роботи. Ті урядовці на свої посади дісталися при помочи політичних маніпуляцій. Через те удержання нюйорських судів дуже багато коштує. Вкінці, говорив Ля Ґвардія, в нюйорських судах нема ні одної авторітетної особи, яка моглаб відповідати за ціле нюйорське судівництво. Кожний суддя є сам авторитетом для себе.

РЕПУБЛИКАНЦІ ХОЧУТЬ ВІДКОЛОТИСЯ ВІД „ФУЗІОНІСТІВ".

НЮ ЙОРК. — Голова нюйорського републиканського комітету, Джан Дейвис, заявив, що републиканці повинні відколотися від „фузіоністів", до яких належать демократи, соціялісти, комуністи і так звана „партія праці". У спілці з ними републиканці далеко не зайдуть, говорив він. Виборці є незадоволені з тої злуки і вони очікують від републиканського проводу розриву зо соціялістами і комуністами.

ВОЛЕС ПІДДЕРЖУЄ „ПОМП ПРАЙМІНГ".

ОМАГА. — Секретар хліборобства, Волес, у своїй промові піддержував політику президента, яка шляхом грошевих витрат прямує до ожизлення бизнесу. Він сказав, що ми тепер жиємо в зовсім новім світі і це є смішно осуджувати нинішні відносини передвоєнними мірилами. Якби бизнесмени нині з цього собі добре здали справу, то Америка вступилаби в нову добу великого добробуту, говорив він. Бизнесмени нарікають, що уряд робить їм економічну конкуренцію. Уряд радо вступиться їм з дороги, говорив Волес, але вони мусять дати доказ, що при помочи їх приватної ініціятиви економічна система буде добре функціонувати. Якдовго вони не можуть собі дати ради, так довго уряд мусить втручатися до бизнесу, щоб не дати міліонам людей погибати з голоду.

ДОЛИНА ТЕНЕСІ ОСЕРЕДКОМ ВОЄННОГО ПРОМИСЛУ.

МОСЛ ШОВЛС (Алабама). — Долина Тенесі в якій уряд здвигнув цілий ряд шлюз і побудував динамо-стації, правдоподібно стане на випадок війни осередком воєнного промислу. Бо не лиш державні електрівні будуть засобляти промислові заведення елекрикою, але також в тій околиці є побудовані хемічні фабрики, які нині виробляють штучні погної. Їх дуже легко переробити на вирібні динаміту. Крім того долина Тенесі міститься в осередку краю і відносно забезпечена від ворожих нападів.

СВАРКА В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В політичних філядельфійських кругах виринула у звязку з номінацією кандидатів на ґубернатора сварка, яка готова закінчитися скандалом. Противники теперішнього ґубернатора Ірля закинули йому, що він побирав хабарі від будівельного контрактора МекКлуского, який від стейтового уряду діставав міліонові контракти на публичні роботи. Ірл признався, що мав певні особисті фінансові трансакції з МекКлускім, але в тому нічо злого не було.

ҐЕНІЯЛЬНІСТЬ — ЦЕ ДУШЕВНА НЕДУГА.

НЮ ЙОРК. — Шотляндський професор Гендерзон, що перебуває тепер в Ню Йорку, виголосив іще один відчит, в якому сказав, що ґеніяльність це фактично певна душевна недуга. Ґеніяльні люде не є нормальні. Вони розвивають в ґеніяльний спосіб свої здібности в певному напрямку тому, бо вони відчувають, що їм чогось бракує в іншім напрямку. Далі він говорив, що в кожній суспільности є велике число душевно хорих людей. Їх можна поділити на три грубші ґрупи: на таких, що дуже аґресивні, зачіпні, наступаючі; такі, що дуже пасивні, без життя, мертві; і на таких, що дуже працьовиті, активні. Ґенії виходять з тої третої ґрупи.

РУЗВЕЛТ ОДОБРИВ АНҐЛЬО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОГОВІР.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт на пресовій конференції одобрив політику анґлійського премієра Чемберлейна і його порозуміння з Італією. Він сказав, що практика показує, що та політика доводить до успокоєння Европи, а тим самим вона показалася розумною.

АНҐЛІЄЦЬ ХВАЛИТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ХЛОПЦІВ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку прибув анґлійський тілесний виховник Іванс враз з ґрупою анґлійських хлопців, щоб оглянути тілесне виховання американських хлопців. Він хвалив їх здоровля.

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ВИСТАВОВЕ ТОВАРИСТВО ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В АМЕРИЦІ!

ГРОМАДЯНИ, ГРОМАДЯНКИ: УКРАЇНЦІ Й УКРАЇНКИ!

Український нарід тепер бездержавний. А як такий не має змоги виявити на Рідних Землях своїх творчих сил великими подвигами. Та ніхто не може спинити нас у вияві наших народніх сил у творчій культурній, мистецькій та організаційній праці отут на американській землі. Американська частина українського племени мусить засвідчити свою життездатність та показатися гідною користати з тієї волі, яку дає їй славна й велика Земля Вашинґтона. Із праці, творчости, енерґії і спосібности Американської України будуть судити на всесвітньому суді-джюрі — життездатність, спосібність та культурно-цивілізаційну вартість усього українського народу.

Американським українцям трапляється нагода виступити перед всесвітнім форумом уже незабаром. У місяці квітні 1939 р. розпічнеться у Ню Йорку Світова Вистава з нагоди святкування Америкою 150-ліття інавґурації першого американського президента, Джорджа Вашинґтона, й затвердження американської конституції. Це буде вистава, якої ще світ не бачив. У ній беруть участь майже всі народи світу. Кожен нарід схоче показати тоді своє право на існування, на культурну місію, на провід у великому всесвітньому русі.

Очевидно, що й ми, українці, що вважаємо себе за самостійну і культурну націю із правом на самостійне існування у своїй майбутній державі, мусимо взяти участь у цій Світовій Виставі з такими національно-культурними осягами та масовими виступами, на які нас стати.

Оце посягання по належній нам виступ у Світовій Виставі — це не примха одиниць, а переконання зорґанізованих широких кол українського громадянства: старих ветеранів іміґрантів та молодого покоління, без огляду на орґанізаційні, станові та ґрупові ріжниці.

На заклик чотирьох передових допомогових українських орґанізацій, тобто Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Провидіння та Народньої Помочі зібралися в Ню Йорку в неділю, 27-го березня 1938 р., 148 делеґатів та представників українських осередніх, стейтових та місцевих товариств та орґанізацій із стейтів: Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія та Конетикот і одноголосно рішили взяти у Світовій Виставі таку участь, на яку дозволяє нашому громадянству найвище напруження його сил. Оці делеґати вибрали зпоміж себе Український Комітет Світової Вистави для введення в життя цієї ухвали, а цей комітет рішив заінкорпорувати себе як законну корпорацію для більшої відповідальности і лекшої контролі цілого громадянства, під назвою UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASS'N., і вибрав зпоміж себе ділову екзекутиву і взявся відразу до праці, щоб наладити в час усе потрібне.

Загальні пляни праці поділені на дві частині: 1. Створити Український Відділ на самій виставі, 2. зорґанізувати масові українські мистецькі виступи у виставовім стадіоні, але такі, що моглиб задивувати велику Америку.

Щоб як слід виконати таке велике завдання, виставова українська корпорація мусить мати видатну підтримку всього українського громадянства. Підтримка мусить бути вперш у чергу моральна, значить громадянство повинно бути готове йти за вказівками й закликами своєї виставової корпорації й узяти участь вже в самій підготовній роботі. Не лише старше громадянство, але й молоде покоління українського роду. Водночас із моральною підтримкою треба дати й відповідну матеріяльну допомогу, бо ніякі пляни не можуть бути виконані без грошевих дарів та жертв. Коли не буде одної і другої підтримки громадянства, тоді даремні зусилля і пляни корпорації.

Ось тому в таку важну хвилину кличемо до Вас, славні й патріотичні американські українці й українки, поодиноко й збірно; до Вас, здисципліновані громадяни й громадянки, зорґанізовані в товариствах, братствах, сестрицтвах і парохіях; до Вас, учасників ріжних парад, зібрань та масових віч чи здвигів: Дайте працю й жертву, на яку лише Вас стати! Слідкуйте пильно за нашими зусиллями й закликами й беріть у них участь! Нехай на часок вся американська Україна переміниться в одно збірне роботяще й жертвенне тіло, що змагає до великої мети!

Коли буде в усіх нас спільна думка, завзяття й взаємне довіря, тоді прийде й бажаний успіх праці.

Ню Йорк, Н. Й., дня 10-го квітня 1938 р.

УПРАВА Й ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО ТОВАРИСТВА:

Дмитро Галичин, голова
Кирило Піддубчишин, заступник голови
Анна Воробець, заступниця голови
Микола [illegible]урашко, скарбник
Д-р Семен Демидчук, секретар
Володимир Різник, заступник секретаря
Степан Шумейко, заступник секретаря

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

Антін Маланчук, стейт Конетикот; **д-р Володимир Ґалан,** стейт Пенсилвенія; **Анастасія Ваґнер,** стейт Ню Джерзі; **Анна Середова,** стейт Ню Йорк; **Іван Коцюбинський,** стейт Ню Йорк.

ЧЛЕНИ: Із стейту Ню Йорк: **Стефанія Абрагамовська, Марія Боднар, Михайло Близнак, Марія Возняк, Ілля Ґузар, Михайло Ґалан, м-р Володимир Душник, Михайло Заверуха, Степан Ковальчук, Степан Курляк, Евген Ляхович, Михайло Пізнак, Омелян Ревюк, Марія Скубова, Плятон Стасюк, Василь Цільник, Волод. Череватюк, Степан Ярема.** Із стейту Ню Джерзі: **Михайло Борис, Стефанія Галичин, Теодосій Каськів, Марія Кусий, д-р Лука Мищуга, Ірина Данилович.** — Із стейту Пенсилвенія: **Степан Слободян.** — Із стейту Конетикот: **Олександер Мерещак.**

Чеки й грошеві перекази (моні ордери) виписувати на імя: NICHOLAS MURASZKO, Treasurer.

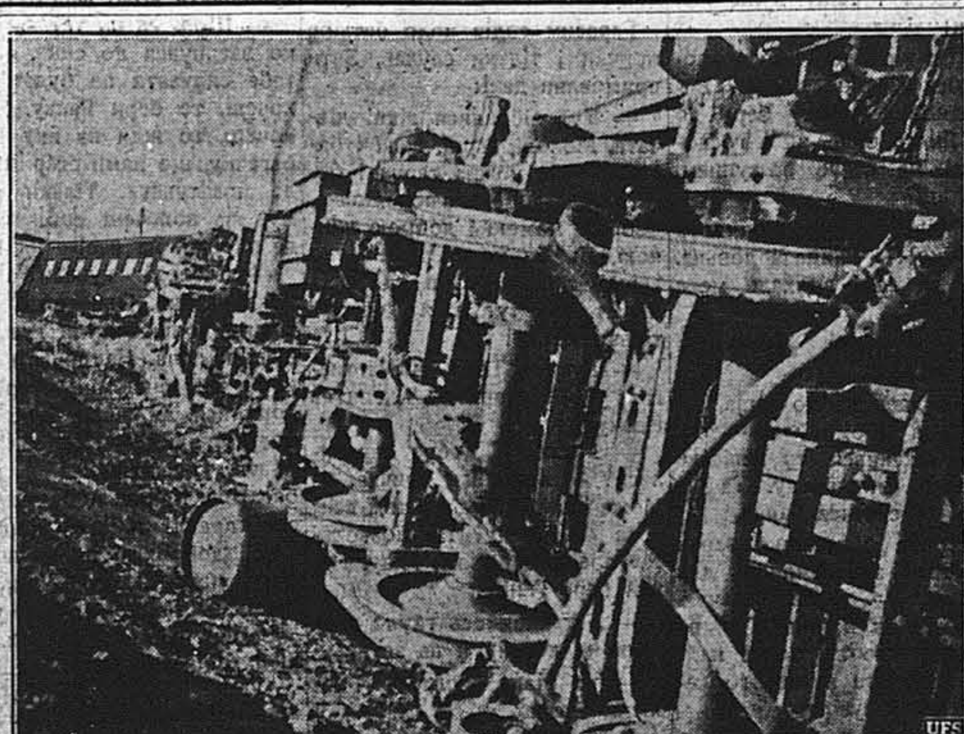

ТАКЕ МОЖЕ ТРАПИТИСЯ КОЖНОМУ З НАС.

Зломана шина була причиною цеї катастрофи на залізничій дорозі підприємства „Юніон Пасифик" 43 милі на полудневий захід від Ляс Веґас, у стейті Невада. Сім осіб було тяжко ранених. Передні вози, що перевернулися, це реставраційний віз і віз для курців. Задні вози лише вискочили з шин.

ЗАБОРОНЯЮТЬ СКЛАДАТИ ДРІБНІ ОЩАДНОСТИ

ЛЬВІВ. — Польська влада не дозволяє українцям щадити гроші. Виглядалоб це на брехню, або на жарт, якби про це не писав отверто д-р Кость Левицький, один з найповажніших, довголітніх, політичних провідних українців у Галичині. А пише він про те в „Ділі" з 3. квітня 1938 р. і зачинає свою статтю такими словами: „В останніх днях діждались ми нової заборони: збирати і складати дрібні ощадности". Далі пише д-р Левицький, що по світовій війні культурні держави світа почали щороку відбудувати свята ощадности, проголошуючи, що масова ощадність народів є основою господарности і добробуту. Таку пропаґанду веде і Польща при помочі спеціяльно для цеї цілі заснованих товариств „Ощадність". Українці вели досі таку акцію з перешкодами польської влади, але всетаки вели. А тепер польські старости зачинають забороняти українцям вести навіть і ту акцію ощадности. Зачалося заборонами в Перемишлянщині, а відтак в Калущині й Теребовельщині, а тепер вже перенеслося це лихо й на інші повіти.

ҐЕН. ФРАНКО КАЖЕ, ЩО ВИГРАВ ВІЙНУ.

БУРҐОС (Еспанія). — Як вірити тому, що говорив через радіо ґен. Франко, то ґромадянська війна в Еспанії вже скінчена. Побідником вийшов ґен. Франко. Він казав, що кожний дальший опір з боку червоного еспанського уряду це даремно й невинно пролита кров. Заявив, що червона армія уже не спосібна ставити опір. Казав, що на совісти червоного уряду тяжить 400,000 замордованих жертв, які загинули тільки за те, що „вірили в Бога і Рідний Край".

ОСТЕРІГАЄ ДЕМОКРАТІЇ.

Ґен. Франко казав далі, що він не має жалю до демократій світа, що підпирали червоний еспанський уряд. Але остерігає їх перед тим, що може прийти час, що й вони опиняться в такім самім положенню, в якім опинилася Еспанія і будуть мусіли боротися з червоною небезпекою так, як прийшлося з нею боротися Еспанії. Франко заявив далі, що він не має довіря до ліберально-демократичного правління, бо бачив на власні очі, яку велику шкоду заподіяло це правління Еспанії.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КОМІСАР.

МАДРИД. — Червоний еспанський уряд назначив сеньора Гернандеза, бувшого міністра освіти, начальним політичним комісарем над пятьма червоними арміями. Гернандез є одним з найвизначніших еспанських комуністів.

ЗАНОСИЛОСЯ НА ФАШИСТІВСЬКУ РЕВОЛЮЦІЮ

БУКАРЕШТ. — Арештовано коло 2,000 членів фашистівської орґанізації „Залізна Ґвардія". Провідника фашистів Кодреану посаджено до тюрми. Всіх їх обвинувачують у заговорі довести в краю до державного перевороту. Фашисти мали підчас Великодня пірвати короля і уряд і їх увязнити, а заразом проголосити Ромунію фашистівською державою. Іншими словами: хотіли зробити з Ромунією те, що в своїм часі Мусоліні з Італією, коли відбув похід на Рим. Фашисти мали також в замірі вбити Маґду Люпеску, любку короля Кароля, що є жидівського роду.

ПОСЛУХ ГІТЛЄРОВІ.

БЕРЛІН. — Протестантські пастори мусять тепер складати присягу льояльности Гітлєрові, ябо покидати свої становища.

ЗАГИНУВШІ В ЧЕРВОНІЙ ЕСПАНІЇ.

ВАТИКАН МІСТО. — Ватиканський урядовий орґан подає, що в червоній Еспанії вбито 1,379 священиків і членів монаших чинів. Це є вбиті на прикази червоного уряду. В тім нема вчислених світських священиків, що загинули у великому числі.

ГАБСБУРҐИ ЗРАДНИКАМИ.

БЕРЛІН. — Міністер пропаґанди Ґеббельс взиває через радіо німецький нарід святкувати 49-літні уродини Адольфа Гітлера „символу воскресення німецького народу". При тій нагоді сказав, що за влади Габсбурґів Гітлера арештовано в Австрії за його пропаґанду злуки Австрії з Німеччиною. Далі Ґеббельс назвав Оттона Гарсбурґа, претендента на австрійський престол, утікачем і злочинцем, сином зрадника, потомком того габсбурського дому, в якому зрада була навіть підчас світової війни — звичаєм.

ПОКИДАЮТЬ ЕТІОПІЮ.

ПРАГА. — І демократична Чехословаччина пішла слідом за іншими державами і визнала Етіопію складовою частю італійського королівства.

НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК.

ПРАГА. — Німеччина покликала до служби всіх своїх військових старшин, що служать в ріжних краях. Таке подають з Берліна.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕМА КОМУ ОБІЗВАТИСЬ

Всюди пишуть тепер про судетських німців, що є їх понад три міліони в Чехословаччині. Від кількох тижнів тяжко знайти такий день, щоб в нім не було щось про них в американській пресі. Правда, це не вони самі зробили себе такими важними, а зробив їх важними Гітлер, а властиво теперішня Німеччина. Бо коли тепер пишуть про судетських німців, то тому, що виходять з того заложення, що це вони стануть притокою до розбивання Чехословаччини. Та ми про те говорити не будемо, бо це й так, на всякий випадок, питання будучности. Зате говоритимемо про те, що є актуальним і що сповнюється.

Положення німців в Чехословаччині є того роду, що німець може покінчити всі науки, включно до найвищих, у своїх власних німецьких школах, не будучи ніяк примушеним вчитися мови держави, в якій живе. Значить, що може обійтися в Чехословаччині — без чеської мови. Наводимо цей крайній приклад тільки на те, щоб виказати, яка є страшна ріжниця між положенням німців в Чехословаччині й положенням українців в Польщі. Бо хоч українців у Польщі є двічі стільки, що є німців в Чехословаччині, то вони, як відомо, не мають навіть чистої української народньої школи, а вже цілком не мають свого університету. А щоб українцеві дістати якусь посаду, то тепер замало бути льояльним для Польщі, бо вона вимагає ще й зміни обряду, або явного національного відступництва. Не хочемо перебільшати цього, а тільки стверджуємо, що такі річи діються, бо їх виносить на денне світло день за днем українська преса, яка виразно підкреслює, що польщити українців — стало вже в Польщі системою, як в польськім громадянстві так і в уряді.

Але також і не про те хочемо говорити. Бо цікавлять нас ті нові уступки, з якими чехословацький уряд тепер підходить до судетських німців. Цікавить нас і те, що англійські ґазети таки виразно доражують Чехословаччині піти німцям на руку і задоволити їх бажання щодо повної автономії. А цікавить нас те все особливо тому, що воно сталося допера тоді, як Гітлер публично **обстав за німцями поза Німеччиною**, а зокрема за судетськими німцями, коли заявив, що вони є німецька кров, яка є дорога Німеччині, та що Німеччина не дозволить, щоб тій німецькій крові діялася кривда.

А тепер подумаймо: Якаби була наша доля під Польщею, Румунією чи Чехословаччиною, колиб ми мали правдиво вільну Україну хоч на тих землях, що є тепер під Советами? Як лекше булоб жити нашому народові й під займанцями, якби **московська потвора** не сиділа в Києві й не панувала над Україною, і якби **не спиняла України піднести голос в обороні своєї крови**, що тече в Польщі чи деінде. Та Москва не відозветься. Бо вона хоче смерти українського народу, а не його життя.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА В ЛАБЕТАХ МОСКВИ

Чехословаччина не належить до цілком малих держав, бо має 15 міліонів людности, а в Европі є цілий ряд держав, що мають заледви по 2 міліони або й іще менше. Однакож її положення географічне є дуже недобре, а по призученню Австрії до Німеччини стало іще гірше. Німеччина окружає її від півночі, заходу, а частинно й від полудня. Польща окружає її від заходу, а частинно (Словаччину та Закарпатську Україну) від півночі, — а Мадярщина також частинно (і також Словаччину та Закарпатську Україну) від полудня.

Всі ті держави є ворожо настроєні проти Чехословаччини, а навіть зазіхають на значну частину її земель, бо навіть і Польща виставляє свої претенсії. Живек на Шлеську за Ользою, а почасти і на Моравах біля сто тисяч поляків.

Коли би часи були мирні і не було таких національних заколотів, які тепер в Чехословаччині панують, то життя плилоб як за блаженної памяти Австрії, коли то також були національні змагання, але без великого загострення і без великої пристрасти. Але тепер відносини засадничо змінилися. Головно від хвилі, коли Гітлер захопив Австрію, і заявив, що великий нарід не може байдуже глядіти на те, як його землякам в другій державі робиться кривду.

Стало ясним, що найближчий крок Гітлера готов бути звернений на німецьку частину Чехословаччини, бож він голосить, що **кожний нарід прямує до того, щоби бути разом, в одній державі.** І це є просте право природи. Тому ніякі договори версайські, ризькі чи тріянонські не зможуть станути з успіхом на дорозі того природнього гону. Може його здійснення тревати навіть кількадесять літ (як напр. було з Італією), однак остаточно воно мусить здійснитись.

Так отже буде і з таким великим, сильним і самосвідомим народом як німецький.

Чехи, значить про те й притиснені з усіх сторін, мусіли думати про рятунок, і сподіваючися вже давно такого розвою подій, вони вже заздалегідь постаралися про союзників.

Ними мали бути передівсім члени великої антанти — зокрема Франція та Англія, котрі головно причинилися до будови чехословацької держави. Однакож ті держави — хоч і могучі — але далекі. Тому треба було зліпити союз з ближче лежачих і ближчі заінтересованих держав, а тими були Чехословаччина, Румунія та Югославія. Вони при мирових переговорах позабирали від Угорщини велику силу земель. Угорщина очевидно хотіла бо їх знову відзискати. Та союз тих трьох держав — мала антанта — не хоче допустити до того. — Однакож тепер, коли Чехословаччина є загрожена таким велитнем як Німеччина, котрій прибігає на поміч ще й Мадярщина, то показується, що на малу антанту числити годі, бо Румунія загрожена вічними внутрішними несупокоями, а Югославія намагає з Італією, союзницею Німеччини.

А Франція? Вона сама у великих клопотах. Щоби французи хотіли наставляти груди за Чехословаччину — це неправдоподібне.

Лишається іще Англія. Та ми чули недавно промову її премієра, а в ній не було навіть іскорки надії для Чехословаччини. А зрештою: що сказалиб доміньї? Для якої ідеї мали би вони вмішуватись у нову велику війну?

І так лишився для Чехословаччини один вихід: союз з С. С. С. Р., а властиво з найбільшою деспотією, яку світ видів.

Це чехам прийшло дуже легко, бо вони вже від десяток літ просто закохані у всьому, що московське. І тому їм всьо одно: Никола Николаевич чи Сталін. Впрочім покійний призидент Масарик старався їм те московськофільство бодай троха з голови вибити, але не ішло. Такі засліплені москвофіли як Крамарж та Кльофач взяли верх, а хоч Крамарж вже помер, то його і Кльофачів органи, з любови до кацапства, далі цькують на українців і представляють їх слугами Берліна.

Отже, коли нема Ніколушки, то є Сталін. І від нього сподіваються чехи военної (?) допомоги проти німців.

Ось недавно помістив лондонський „Дейлі Телеграф" таку депешу з Москви:

„Тут ведуться тепер переговори між ґенеральними штабами Советів і Чехословаччини. Совети могли би післати на поміч чехам велике число літаків, які могли би перелетіти понад Румунією (якщо би Румунія їх не зістрілила. — І. Н.). Щодо сухопутних військ, то догов,р (який? — І. Н.) є в силі. Тому на підставі 16-го артикулу Польща і Румунія обовязані (?) перепускати через свою територію війська, що йдуть на поміч нападеній державі. Одначе шлях з Советів через Румунію дуже невигідний. Очевидно вигіднійший шлях через Польщу. Та про це докладніше звідомляти з Москви дуже трудно".

Це донесення кореспондента „Дейлі Телеграм", виглядає на якусь казку. Бо як можна серйозно думати про перемарш військ через чужі землі (договори про це нікому незнані!) або хочби лиш про перелети через них, та заразом припускати, що німці, маючи просто під боком Прагу, уже в перших годинах війни її не нападуть? Але у страха великі очі. Тому він часто хоче бачити рятунок і там, де він цілком неможливий. І ось тому надії чехів звернені тепер на Советів, на большевиків. А вони певно дадуть Чехословаччині в потребі таку військову допомогу як її недавно дали Литві! Зате Совети, користаючи з чеського страху, беруться до **опанування самої Чехословаччини.** І підміновують її комунізмом.

Большевицьке розпаношення в Чехословаччині є правдиво небезпечне не лише для чехословацької держави, але і для інших держав осередньої Европи! Не забуваймо, що в жадній сусідній державі не мають комуністи права і змоги явного розвою, бо ані в Німеччині (в недавній Австрії ані в Мадярщині, ані в Польщі. Лише в Чехословаччині вони просто розперізуються, а недавно скликали біля **800** публичних зборів, протестуючи проти політики Генляйна, що пре до злуки з Німеччиною.

Комуністи приготовують явно революцію в Чехословаччині і в сусідніх державах! І це повинна собі уявити чехословацька влада і відповідно до того поступати, коли не хоче, щоби цілий культурний світ признав її за співвинну в роздуванню советської революції.

До часу Гітлерівського перевороту в Німеччині, комуністичний Інтернаціонал розвивав свою діяльність в західній і осередній Европі при допомозі так званого **„західньо-европейського бюра"**, що мало свій осідок в Берліні. Однакож по згаданім перевороті зліквідовано той центр, а по дволітній вандрівці поселено його в 1935 р. в Празі, яко в найвідповіднішім місці для такої роботи.

Прага надавалася спеціяльно для такої революційно-комуністичної роботи, а то з таких причин:

1) Комунізм уважається в Чехах за рух законно дозволений, користає отже зі всіх конституційних свобід.

2) Чеська суспільність визначилася уже підчас цілої своєї історії нахилом до крайних рухів, якими були колись гуситизм, таборитизм, а пізніще соціялістичні напрями;

3) Заключення договору між Прагою і Советами в 1935 р. та гостина Бенеша в Москві створили для комуністичної акції знаменити нагоду, а чехи тішилися, що можуть свому союзникові допомогти до поширення своїх впливів і на сусідні держави. Зрештою празьке бюро Комінтерну поділено недовго потім на два відділи: один пішов до Парижа і зветься західньо-европейським, а другий лишився в Празі яко середньо-европейський. Цей відділ поширює свою діяльність на Мадярщину, Польщу, Румунію, Болгарію, Югославію та на полудневу Німеччину. Він виконує надзір над управами комуністичної партії в тих краях і має спеціяльні реферати для кожної з тих держав. Референтами є комуністичні утікачі із них.

Через довший час боронилися провідники чеської політики перед замітами інших державних урядів такими фразами, що ось-то „чехи відкинули комуністичну пропаганду і вмішування III-го Інтернаціоналу до внутрішніх справ", що вони „зробили комунізмові в себе кінець" та „остаточно оборонилися перед ним". — Всьо це показалося неправдивим, а рахунок Масарика **„на здоровий чеський розум"** завів. Побідили **доляри**, якими сипнула Москва, та маса комуністичних курсів, на яких і учителі і ученики є добре оплачувані. Для центральної Европи стає ясним, що Чехословаччина стала **джерелом несупокою** не лише через неупорядкування справи національних меншин, але ще більше через фактично виконувану ролю **большевицького огнища,** поширюючого свої огненні язики на всі сусідні і недалекі держави. Це огнище найбільше дратує Гітлера. І голвно проти нього звернені його погрози.

Іван Наконечний.

УРЯДОВА ПАРЦЕЛЯЦІЯ НА 1938 Р. У ТЕРНОПІЛЬСЬКІМ ВОЄВІДСТВІ

Воєвідський уряд у Тернополі почав із 15. квітня 1938 р. переводити в діло велику парцеляцію і кольонізацію. Про величину того парцеляційно-кольонізаційного пляну говорить велика ліцитація, яку були розписали на 4. квітня на виконання 190 будинків і 129 криниць.

Нові кольонії зі приділом землі 5—7 гектарів повстають у скількості 27 у селі Вербовець, повіт Теребовля; 30 у громаді Колодрівка, повіт Заліщики; 61 у громаді Личківці, повіт Копичинці; 26 у громаді Залісся, повіт Чортків; 20 у громаді Будилів, повіт Бережани та 26 у Бродах. Речинець виконання робіт визначено на час від 15. квітня до 30. вересня 1938 р. Речинець вионання достав визначили на час від 15. квітня до 30. червня 1938.

Кольоніст, що спроваджується на таке господарство має вже все готове ще й дістає довготермінову пози[illegible] на закупно живого інвен[illegible] чи інших потрібних у господарстві річей.

Один українець мав на залізниці таку пригоду. У вагоні, в якім він їхав, їхали два молоді мазури і спиталися його:

— Проше пана, чи далеко еще до тих Залещик.

На те українець:

— То панове певне не тутейсі?

— О, ми аж зза Жешова. Нас обидвух вибрала наша ґромада як делеґатув, бо ми юж билі в свеце, білісьми в Немчех і ве Франції. В нашей всі ужонд пшепровадза пшимусове сцалене (комасацію) і кого пшизначон, же ма єхаць на всхуд мусі єхаць, чи хце чи не. То наша весь вислала нас як делеґатув, абисьми оґльонднелі те кольоніє. Ми мами гасло, на подставє якеґо мами там зґлосіць сєн у нашеґо інжинера, бо пшецеж ктось інни муґл би подшиць сєн под кольоніста. Кажди кольоніста достає ксьонжечкен з поученямі, як ма сєн односіць до тамтейшей людносці, цо ма мувіць, цо нє.

ЯК ЗАПОРОЖЦІ ПЕРЕЙШЛИ ДО АВСТРІЇ.

Після другого зруйнування Січи в 1785 році запорожці пішли головно до Туреччини і там заснували Нову Січ. Частина запорожців, числом 8,000 просили австрійського капітана Бедеуса, щоб їх прийняли в австрійську державу та дозволили їм поселитися при турецькій границі. Вони обіцювали піддатися всяким приказам австрійських офіцирів, лише просили, щоб оставили їм їх однострої та зброю, щоб їх не силували женитися. У воєнних часах годились виконувати найнебезпечнішу службу, а в мирних часах бажали жити в якихнебудь місцях при границі Туреччини. Після довших переговорів згодився цісар Йосиф II. на просьбу запорожців і надав їм землі вдомі над рікою Тисою в Банаті.

Козаки, переселені до Банату (як їх описують німецькі історики) носили шапку з бурого юхту із зеленими вилогами, шовковий пояс, за поясом (обоєічний) ніж, себто кинджал, на чоботах срібні, грубі остроги. З правого боку носили подорожну торбу, з лівого капшук, при сідлі коня висіла шабля, а списа причеплена була збоку.

З переселених козаків велика частина вимерла нежонатими, інші поженилися та завели родинне життя.

Я. Голубецький.

ПОРАДИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(7)

Двері до сіней були відчинені, бо в світлиці була духота. Спертий об одвірок стояв парубок, один з приятелів молодого. Той Микола Духнич стояв так, що Яцко не бачив його. В світлицю увійшла Ганка. До неї зараз причепився якийсь парубок, приятель Гарасима і ним підісланий. Побачивши це, Яцко встав з крісла і проглотився до Ганки. Всунувшися між неї і парубка, відіпхнув його рукою від дівчини. Вже було би прийшло до бійки. В тій хвилі від сіней роздався крик:

— Хлопці, до Деренка! Там бються за рижу дружку!

Всі зрозуміли, хто то та рижа дружка. І Яцко зрозумів, що то його любка, руда Рузька. Яцко лишив Ганку і вискочив з хати. Миколу Духнича всі обскочили і питали:

— Ти був там? Вже бються?

— Я там цілком не був і чи вже бються, не скажу, — відповів Духнич. — Я збрехав, щоби Яцка викурити звідси. На цім весіллю бійки вже не буде.

— А як він побачить, що його здурили, то вернеться і ще більшу бучу зчинить. — замітив хтось.

— Не вернеться! — відповів парубок. — Як там ще не билися, то певно побються, як він надбіжить. Цілий він звідтам не вийде. Він взагалі звідтам не вийде. Його винесуть. Добре буде, як винесуть ще живого. До Деренка зійшлася найгірша голота з цілого села. Збіглися також всі зайди, що роблять в тартаку: італійці, мадяри, волохи. І три цигани є там!

Мід солодкий. Він легко питься. І не схаменешся, як чуприна вже підноситься і паре. У людей з мягким серцем те серце від меду ще більше мякне, розпливається. Молоді, себто донька і зять Навчуків були в змові з Гарасимом і з Ганкою. Вони пильнували, щоби й тато, щоби й мама скористали з того, двічі оплаченого меду. Шкода булоб, як би його до останньої краплі випили гості. Коли татові і мамі серця вже дуже змякли, і коли кожне жалісне слівце витискало з їх очей бодай одну краплю, зять став тестя і тещу дуже жалувати:

— Що ви, бідні, тепер зробите без дівчини в хаті? Вашу одиноку доньку беру до себе! Як то буде, як в господарстві не стане заступниці господині?

— Мені совісно покидати вас, мамо! — хлипала донька. — Та ви самі випхали мене замуж.

Навчук зітхав, Навчукова розплакалася.

— Ми ще маємо сина, — Навчукова промовила. — Як би він оженився, то невістка заступила би доньку. Та це мусіло би статися зараз.

— Треба буде таки зараз оглянутися за дівчиною для Гарасима, — додав Навчук. — Можна би й нині. Тут, на нашім весіллю зібралися найгідніші дівчата з нашого села і з обох сусідних.

— Зараз можна би зробити заручини, — сказала донька, доливаючи меду.

— Я страх тішилася би, як би ті заручини справді були вже нині, — промовила Навчукова, випиваючи душком цілу чашу.

— І як би вже завтра дати на оповіди! — додав Навчук і чашу також випорожнив.

Гарасим сидів коло батьків мовчки і тільки слухав. Зять примовляв далі:

— Тут зібралися гідні дівчата. Молоді, гарні, гожі і багаті. Та не кожна гарна і багата буде доброю господинею, доброю мамою і доброю жінкою. Як би на світі не було вашої доньки, то з тих всіх дівчат, що тут є, я взяв би тільки Ганку!

— Ганку? Тому, що помагала моїй старій? — спитав Навчук.

— Може не добре справилася? — відповіла донька. — Може інша була би з тим всім дала собі раду? Не позвольте Гарасимові взяти іншу. Нехай бере Ганку!

— Батьки якось глупо глянули на доньку й на зятя.

— То бідна сирота! — замітив батько.

— Чи багачка буде вас шанувати, тату? — спитала донька. — Чи багачка буде вам коритися, мамо? Багачка буде гадиною за вашою пазухою!

Молода забула, що й вона багачка і говорила далі:

— Лиш бідна сирітка з вдячности, що ви її пригорнули до себе, буде коритися вам, тупцювати коло вас!

— Щож ти на те? — батько звернувся до сина. — Ми тебе силувати не будемо. Як хочеш, то бери Ганку. Як не хочеш, то жди на яку горду багачку, що нами старими буде помітувати. Тільки потому, як попечеш собі пальці, не нарікай на нас!

— Молоді кували залізо, поки гаряче. Одночасно з весіллям доньки, були гучні заручини сина. На другий день, коли мід вишумів, старі похопилися. Їм жаль було того маєтку, який син міг би придбати, оженившися з якою багатою. Колиж побачили, що син справді по вуха залюблений і доброхіть Ганки не покине, погодилися з тим, що сталося. Гордому Навчукові соромно було признатися, що його підійшли його.

(Кінець).

Переборщив.

Гість: „Ох, це ваша донечка так гарно грає в сусідній кімнаті на фортепіяні".

Господар: „Ні це служниця стирає клявятуру".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ. Збори відділу 353 з причини Свят Воскресення Христового відбудуться у вівторок, 26. квітня, в призначенім місці. — Н. Василюк, секр.

Спізнився.

В парку. Місяць. Соловейки. Настрій. Ромко цілує Івасю.

— Пане Ромку, а вам що сталося?

— Івасю, кохаю тебе вже від пів року.

— Ромку, — зітхає дівчина — і стільки часу ми втратили намарно.

—o—

Теперішність.

— Чому ти дала Петрові гарбуза? Він має бездоганну минувшину і блискучу будучину.

— Справді, мамо, — скаже донька, — але його теперішність є неможлива.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЬ У ДНЯХ ВІД 14-го ДО 18-го БЕРЕЗНЯ 1938 Р. В ДОМІ У. Н. СОЮЗУ ПІД Ч. 81—83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

(2)

(Докінчення звіту гол. рек. секретаря).

Орґанізування нових членів.

Не зважаючи на те, що орґанізація з кожним роком запроваджує ріжні улїпшення та полекші, орґанізування нових членів не поступає вперед у такому самому відношенні й у такій самій мірі. От, наприклад, у 1937 році переведено ухвалу щодо звільнення неграмотних і тут роджених членів від передплати „Свободи", підвищено суму посмертної запомоги до $500 в клясі I. молодечого департаменту, поширено виплату дивіденд на всі кляси нового роду обезпечення, звільнено відділи від оплат за ріжні відділові книги та прибори, знижено відсотки від позичок на членських грамотах з 6 на 4, збільшено орґанізаторську нагороду за приєднання відповідного числа нових членів і т. п.

Це такі привілеї й полекші, якими не можуть виказатись інші орґанізації. Це такі привілеї, яких ми домагались і про які ми нераз говорили, що коли ми їх не дістанемо, то не можемо приєднувати нових членів. Отже ті привілеї мали улекшити нам орґанізаційну працю, мали помогти нам в орґанізуванні нових членів. А чи сталося так? Чи ми використали як слід ті привілеї для пропаґанди за приєднування нових членів? Ми говорили про ті привілеї так довго, як довго ми їх не мали. А коли ми їх осягнули, то забули про те, що вони мали помогти нам в орґанізуванні нових Союзових рядів.

Тому набудуче, коли ми хочемо думати про якісь нові привілеї й полекші, то нам треба мати в першій мірі на увазі, що всі полекші й улїпшення у нашій орґанізації залежать від нас самих. Ми держимо в своїх руках розвязку цієї справи. Ми можемо розвязати її тільки збільшенням Союзових рядів, тільки збільшеною працею над орґанізуванням нових членів. Чим більше будемо діставати тих членів, тим більших привілеїв і полекш можемо сподіватися.

Щоб улекшити працю над приєднуванням нових членів, головно з родженої тут молоді, то на минулій конвенції ухвалено, щоб розвинути й поширити серед молоді спортову акцію. Також уповновbooжнено головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу вжити на цю ціль відповідну суму грошей. Делеґати минулої конвенції, ухвалюючи таку постанову, виходили з цього заложення, що орґанізування молоді в спортові дружини під іменем і опікою У. Н. Союзу повинно причинитися до поширення Союзової ідеї серед родженого тут покоління. Бо кожна нова ідея, — а Союзова ідея є нова для молоді — щоб могла принятися, мусить перейти відповідну підготовну фазу. І власне одною з тих підготовних фаз мав би бути спорт.

Нема сумніву, що роджена тут молодь має велике замилування до спорту й що дорогою спорту можнаб збудити в молоді більше зацікавлення У. Н. Союзом. Та йде про те, звідки взяти гроші на ведення спортової акції. Бо колиб ми хотіли закроїти цю акцію на ширшу скалю та повести її так, щоб вона справді принесла якусь користь У. Н. Союзові, то з такою акцією будуть получені поважні видатки. Бо коли братися до цієї справи й щоб вона могла бути успішною, то її ведення і фінансування не можна обчисляти на рік чи два, але на роки.

У який спосіб поступають інші орґанізації, які вже ведуть спортову акцію? Звідки вони беруть гроші на її фінансування? По провіренні цеї справи в кількох запомогових орґанізаціях показується, що майже всі видатки на ведення цеї акції покриває саме членство тих орґанізацій. Тільки незначну частину видатків покриває головна каса, або іншими словами, доплачує дещо до того, що члени складають. Члени тих орґанізацій платять, між іншими фондами, також по кілька центів, звичайно від 3 до 5 центів місячно, на ведення спортової акції та на творення спортових дружин. Ці орґанізації мають окремий фонд, до якого члени є обовязані платити відповідно до конвенційних ухвал.

Як повести цю справу в нашій орґанізації, то це нам треба рішити на отсьому річному засіданні головного уряду У. Н. Союзу.

Закінчуючи свій звіт, згадаю ще раз, що коли ми виказали в минулому році певний прибуток у загальному числі членів, то це сталося завдяки праці тих відділів, що були тут згадані, а зокрема завдяки праці тих поодиноких орґанізаторів і урядників, які приєднали поважне число нових членів. І тим усім працівникам належиться від нас дійсна й щира подяка.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА, Р. СЛОБОДЯНА.

Високоповажані головні урядники У. Н. Союзу!

Згідно з вимогами стейтових асекураційних департаментів я зладив **звідомлення** про маєтковий стан У. Н. Союзу й оцінку грамот з кінцем 1937 року, яке проголошено в органі орґанізації, в „Свободі", ч. 53, в понеділок, 7 березня 1938 р. Звідомлення проголошено по англійськи і в такій формі, як цього вимагають асекураційні закони. Звіт складається з 13 ріжних табель, і моїм завданням буде всі ті позиції пояснити, щоб ми могли мати точний і вірний перегляд майна У. Н. Союзу. Мій звіт буде доповнений звітом головного предсідника і головної контрольної комісії.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1937.

	Mortuary Fund	Nat'l Fund and Disability F'd	Orphans Fund	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Balance from Previous Year	**$3,407,236.20**	**$84,183.52**	**$206,598.37**	**$399,019.94**	**$392,267.93**	**$4,489.305.96**
Income from January 1, 1937 to December 31, 1937.						
Membership Fees actually received		5,056.86				5,056.86
Assessments or premiums during first 12 months of membership of which all or an extra percentage is used for expense	390,348.22				112,000.29	502,348.51
All other assessments or premiums	12,969.86	20,227.56		28,265.77	14,988.53	76,451.72
Total received from members	403,318.08	25,284.42		28,265.77	126,988.82	583,857.09
Gross interest on mortgage loans less$3,230.74 accrued interest on mortgages acquired during the year	52,219.07	1,629.57	6,684.50	9,634.88		70,168.02
Gross interest on bonds $46,566.45 and dividends on stocks $99.30, less $2,957.68 accrued interest on bonds acquired during the year	36,684.70	500.00	2,235.87	3,362.50	925.00	43,708.07
Gross interest on liens and loans on certificates of members	9,938.17					9,938.17
Gross interest on deposits in trust companies and banks	1,400.58	92.79	128.13	1,310.00	631.84	3,563.34
Gross income from society's property, including $4,400.00 for society's occupancy of its own building	130,058.89		7,877.26	9,096.11	7,749.40	154,781.66
Sale of lodge supplies					2,474.00	2,474.00
Orphans Fund			8,008.58			8,008.58
Grants returned to National Fund		290.80				290.80
Returned premium on Fire Insurance					85.48	85.48
Gross profit on sale or maturity of bonds	2,767.81					2,767.81
Total Income	$ 636,387.30	$ 27,797.58	$ 24,934.34	$ 51,669.26	$138,854.54	$ 879,643.02
Amounts carried forward	**$4,043,623.50**	**$111,981.10**	**$231,532.71**	**$450,689.20**	**$531,122.47**	**$5,368,948.98**

Проголошене звідомлення складається з шістьох колюмн, а У. Н. Союз має девять ріжних фондів. Щоб мати кращий перегляд усіх фондів, я зладив обширніший звіт для кожного фонду. Табеля доходів складається з двох частин: перша частина відноситься до місячних вкладок, друга до інвестицій, зворотів і фонду сирітського. Члени вплатили місячними вкладками $555,197.48; треба дочислити до цеї суми опуст вкладок (дивіденду) $21,129.61 і з переносу молодечого департаменту до старших членів за переписання 753 дітей $7,530. Разом з місячних вкладок був прихід $583,857.09. Коли вже мова про вкладки від членів, то треба признати, що з реформою старого роду обезпечення на новий рід обезпечення зібрана сума від членів є значно вища, ніж була перед виміною грамот. Та за це члени мають модерні членські грамоти, на які члени позичають відповідну суму грошей на заплачення своїх вкладок. Признаю, що від позички треба заплатити чотири вітсотки, та зате, як член заплатить свою вкладку на цілий рік згори, то має шість вітсотків опусту в порівнянні з плаченням вкладок місячно.

Друга частина приходів виказує загальні приходи від інвестицій, а то: проценти від морґеджів $70,168.02, від бондів $43,708.07, від позичок $9,938.17, з банків $3,563.34, дальше чинш від реальностей включно з чиншом від власного дому $154,781.66 і заробок на проданих бондах $2,767.81. Разом з інвестицій прибула сума $284,927.07. Крім цих позицій

були приходи з продажу ювилейної книги У. Н. Союзу, $2,474, звороти до народнього фонду $290.80 і зворот асекураційної премії на власнім будинку У. Н. Союзу, $85.48. Разом прихід за 1937 рік був $879,643.02.

Мої завваги до інвестиційбулиб такі: морґеджові інвестиції в 1937 р. значно поправились і чимраз менше є залеглих процентів від морґеджів. Тому, що банки знизили проценти від морґеджів з 6% на 5%, або і нижче, тому і предсідникові і мені приходиться часто ширше цю справу дискусувати та вияснити поодиноким людям, котрі мають морґеджі в У. Н. Союзі. Орґанізація отримує від усіх бондів проценти, з винятком міста Форт Лі, Н. Дж., що дальше не виконує своїх зобовязань. Багато банків обнизили проценти від депозитів і тому екзекутивний комітет рішив обнизити висоту суми депозитів у тих банках, що платять менше ніж два проценти. За 1937 рік орґанізація отримала відсотків від позичок $9,938.17. На цю суму члени вплатили $3,650.65, а $6,336.39 головна канцелярія обтягнула при видачі нових позичок, при виплаті грошевих зворотів або при виплаті посмертних запомог. По конвенції ми зладили рахунки залеглих процентів, обчислених до 30 червня 1937 року, і вислали майже три тисячі рахунків до відділів. Та знайшлося тільки мале число членів, що вирівняли процент від позичок. Доказом цього є, що з кінцем 1937 року члени залягають із плаченням проценту $36,937.38. На наші домагання, щоб члени платили залеглі проценти, ми отримали кілька листів від членів, що, мовляв, вони не повинні платити проценту від своїх грошей. В чужих асекураційних товариствах платять по шість відсотків і не нарікають, а своїй орґанізації, як треба заплатити чотири відсотки, то їм здається, що їм робиться кривду. Треба розуміти, що позички на членських грамотах є інвестицією орґанізації, так як морґеджі, бонди і реальності. Якби члени не визичали грошей на свої грамоти, то надвишку готівки можна би було інвестувати і дістати відповідні проценти. На цім місці хочу звернути увагу, що позички уділюємо за посередництвом відділів орґанізації. Друк на позичку, а потім позичковий контракт мають підписати урядники відділу, бо всі справи, як це постановляє статут орґанізації, параґраф 125, мають вести відділові урядники. Тому і колектування процентів і відсилання тих процентів до головної канцелярії мають робити місцеві урядники відділів. Головна канцелярія не може листуватися з поодинокими членами в справі позичок ще й тому, що тих інвестиций є 5,441, а висилка квітів кожному членові особисто наразилаб орґанізацію на поважні страти і тимсамим обнизилаб висоту суми процентів, призначених на обезпеку членських грамот.

Найбільшою позицією в доходах від інвестицій є чинш від реальностей У. Н. Союзу. Щоб мати повну контролю приходів і розходів, ми завели окреме книговодство. Працю при колектуванні чиншів виконує нанята помічна сила, а книговодство провадить головна канцелярія. В цей спосіб ми маємо повну контролю зібраного чиншу і кожної виплати на реальностях. Дальше, маємо повну контролю над приходами і розходами тих реальностей, на котрих орґанізація має морґеджові інвестиції, а котрі були загрожені через незаплачені податки і проценти. Для тих реальностей провадимо також окреме книговодство. Від усіх реальностей ми старалися знизити оцінку на податки і тим робом орґанізація ощадила $3,030.76. Ми робили відповідні старання для обниження асекураційної премії, і від асекурації від нещасливих випадків ми отримали 20% опусту, як теж обниженно оплати асекураційної премії від вогню. Загальний оборот готівки від реальностей і контрольованих орґанізацією морґеджів був $171,087.38, а саме: чинш від реальностей включно з домом У. Н. Союзу $169,418.32, зворот податків готівкою $1,498.45, зворот асекураційної премії від вогню $162.22 і зворот за електрику $8.39.

	Mortuary Fund	Nat'l Fund and Disability F'd	Orphans Fund	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Amount brought forward	**$4,043,623.50**	**$111,981.10**	**$231,532.71**	**$450,689.20**	**$531,122.47**	**$5,368,948.98**
			Disbursements from January 1, 1937 to December 31, 1937.			
Death claims	169,042.74			3,160.00		172,202.74
Permanent disability claims		25,571.00				25,571.00
Surrender values	31,899.34			1,181.47		33,080.81
Dividends to members	15,288.34	932.54		571.00	4,337.73	21,129.61
Orphans Fund			16,127.70			16,127.70
National Fund		6,875.00				6,875.00
Equities transferred to Adult Class				7,530.00		7,530.00
Total benefits paid	216,230.42	33,378.54	16,127.70	12,442.47	4,337.73	282,516.86
Commissions and fees paid to deputies and organizers					13,568.32	13,568.32
Compensation of managers and agents not paid by commission for services in obtaining new insurance				1,669.50	4,954.25	6,623.75
Salaries and all other compensation of officers, trustees and committees					9,050.00	9,050.00
Salaries of office employees, No. 10				3,472.74	2,886.40	6,359.14
Medical Examiners' fees $150.00, Inspection of Risks $1,952.75					2,102.75	2,102.75
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees					3,725.78	3,725.78
Insurance Department fees					311.00	311.00
Rent including $4,400.00 for society's occupancy of its own building					4,400.00	4,400.00
General office maintenance and expense					562.15	562.15
Advertising, printing and stationery				1,752.13	5,678.57	7,430.70
Postage, express, telegraph and telephone				290.00	1,339.76	1,629.76
Lodge supplies				85.00	3,726.55	3,811.55
Official publication				5,700.00	43,140.00	48,840.00
Legal expense in litigating claims					110.00	110.00
Other legal expenses	25.30				1,206.25	1,231.55
Furniture and fixtures					1,167.89	1,167.89
Taxes, repairs ond other expenses on real estate	78,720.07		4,792.89	4,179.42	5,700.07	93,392.45
Actuary & Statistical Services				1,026.56	3,380.43	4,406.99
Bonds of Supreme Officers					591.40	591.40
Robbery Insuranee and Rent of Safe Vault					80.00	80.00
Social Security and Unemployment Taxes				127.72	441.35	569.07
Quadrennial Convention Expenses					50,338.12	50,338.12
Gross loss on sale or maturity (b) bonds	190.00					190.00
Gross decrease, by adjustment, in book value (a) Real Estate	47,995.01		2,217.23	900.00	5,000.00	56,112.24
Decrease on F. H. A. insurance mortgages over par	1,411.43					1,411.43
Total Disbursements	**$ 344,572.23**	**$33,378.54**	**$ 23,137.82**	**$ 31,645.54**	**$167,798.77**	**600,532.90**
Balance before transfers	**$3,699,051.27**	**$78,602.56**	**$208,394.89**	**$419,043.66**	**$363,323.70**	**$4,768,416.08**
Increase by transfers					571.50*	
Decrease by transfers	571.50					
Balance	**$3,698,479.77**	**$78,602.56**	**$208,394.89**	**$419,043.66**	**$363,895.20**	**$4,768,416.08**

*) This transfer results from the exchange of the old N. F. C. Certificates to new American Experience Certificates and is the surrender charge deducted from the reserve in accordance with the By-Laws.

**) Expense Fund складається з таких фондів: адміністраційного старших членів і дітей, конвенційного й фонду для обезпеки інвестицій і смертности.

Табеля розходів складається з двох частин: перша відноситься до виплачених запомог членам з фонду посмертного, запомогового, народнього, сирітського і посмертного фонду молодечого департаменту разом $282,516.86; друга частина відноситься до виплат усіх фондів на інвестиції, обниження вартости реальностей, виплат податків, опалу, світла й інших виплат на реальностях і адміністраційних видатків, які є подані подрібно окремим звітом.

Виплати фонду адміністраційного за 1937 рік.

Офіціяльний орган У. Н. Союзу	$43,140.00
Нагороди секретарям за три квартали 1937 р.	13,568.32
Платня головного уряду	9,050.00
Обниження вартости реальности У. Н. С. (власний дім)	5,000.00
Податок на реальности (власний дім)	4,482.77
Рент за офіси У. Н. Союзу у власнім домі	4,400.00
Нагороди за нових членів	4,295.75
Доплачено до конвенційних розходів з фонду адм.	4,100.15
Дивіденда членам (опуст місячних вкладок)	3,871.46
Друки і праці в друкарні при зладженню виказів іт.п.	3,768.73
Кошти подорожей головної контролі і інших гол. урядників	3,725.78
Актуар за оцінку грамот і інші праці	3,380.43
Ювилейна Книга У. Н. Союзу	2,571.31
Помічні сили в канцелярії У. Н. Союзу	2,300.40
Лікарі за нових членів	1,952.75
Платничі книжечки і інші друки	1,790.09
Видатки почтові	1,339.76
Офісові прибори, машини, шафи і т. п.	1,167.89
Відзнаки і інші прибори для членів і відділів	1,155.24
Зміна огріття і інші направи реальности У. Н. С.	933.90
Кошти правні	721.25
Нагороди для предсідників і касієрів відділів	593.50
Бонди головного уряду	591.40
Видатки канцелярійні	562.15
Кошти правні при інвестиціях	485.00
Тимчасові помічні сили	456.00
Стейтовий податок за робітників У. Н. С. (unemployment insurance)	311.28
Асекураційні департаменти стейтів за лайсенси і звіти	311.00
Направи реальностей	283.40
Головний лікар	150.00
Федеральний податок за робітників (Social Security)	130.07
Чищення офісів У. Н. Союзу	130.00
Оголошення і друки	119.75

Кошти правні при виплаті посмертних запомог	110.00
Нагороди для нових відділів	65.00
Рент банкової скритки на вартісні папери	55.00
Асекурація від грабунку	25.00
Разом	$121,094.53

Виплати з фонду народного за 1937 рік.

Стипендії для української молоді в Америці	$1,925.00
Памятник св. Володимира Великого для Українського Городу в Клівленд, Огайо	1,000.00
Визвольна боротьба	600.00
Обеднання на видавництва	500.00
Рідна Школа	400.00
Д-р Галич на видавництво	300.00
Українська вища школа в Стемфорд	250.00
Тов. Письменників у Львові ім. Івана Франка	200.00
Оборона Лемківщини	150.00
Інваліди	150.00
Проф. Огієнко на видавництва Рідна Мова і Наша Культура	150.00
Музей визвольної боротьби в Празі	150.00
Сиротинець у Філядельфії, Па.	150.00
Музей Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові	100.00
Політичні вязні	100.00
Українська школа в Шікаґо, Ілл.	100.00
Українське университетське товариство в Ню Йорку	50.00
Українська школа в Найставн, Па.	50.00
Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі	50.00
Тов. Прихильників Української Господарської Академії	50.00
Тов. Охорони Дітей у Львові	50.00
Національний Музей у Львові	50.00
Сокіл Батько у Львові на викуп Укр. Городу	50.00
Український Народній Дім в Красній на Лемківщині	50.00
Ґімназія і вселюдна школа в Яворові	50.00
Дівоча Бурса у Львові	50.00
Читальна в Жубані на Бойківщині	50.00
Жіноча Громада в Чернівцях на Буковині	50.00
Читальня в Воробликах на Лемківщині	50.00
Разом	$6,875.00
Дивіденда (опуст місячних вкладок)	186.50
Разом	$7,061.50

При виплаті посмертних запомог є чимраз більші трудноці, бо члени роблять записи, а відділові урядники такі записи потверджують, хоч це не годиться з постановами статуту. При зміні спадкоємців треба точно придержуватися параґрафів: 89, 93 і 96. При вступі до орґанізації або зміні спадкоємців треба вияснити членам, що записи можна робити тільки згідно зо статутом. Дальше, згідно зо статутом, параґраф 84, ніяка особа не може платити за іншу належитостей із розумінням або цілью, щоб опісля дістати за неї посмертну запомогу. Це відноситься не тільки до осіб, але й до відділів орґанізації. Як член запише часть посмертної запомоги на відділ на кошти опіки й похорону, то при виплаті відділ має прислати оправдані кошти опіки й похорону.

При виплатах з фонду запомогового треба звернути увагу на параґраф 50 і не надсилати просьб про висилку друків для членів, які є менше як один рік між старшими членами і є менше як пять місяців окалічілі або невилікувально хорі. За 1937 рік орґанізація виплатила з фонду запомогового $25,571, а члени вплатили до цього фонду $19,481.52, отже доплачено з фонду запомогового $6,089.48. Якщо не буде відповідного обмеження у виплатах стисло зо статутом орґанізації, то цілий фонд можна знищити.

Дальше наступають табелі білянсу стану чинного. Активи не втягнені до загального маєтку, обниження актив, зіставлення невиплачених посмертних запомог і зіставлення резерви. Потім іде виказ членських грамот, яка то табеля відноситься до рекордового департаменту, виплати посмертних запомог і виплати запомог з фонду запомогового, а при кінці звіту є подана табеля оцінки грамот, зладжена актуарієм. Яка є резерва на обезпеку членських грамот, така вийде й оцінка грамот. За оцінкою грамот можна цінити і цілу орґанізацію, чи ця орґанізація добре загосподарована і чи господарка добре проваджена. Це шпихлір, від якого залежить майбутність цілої орґанізації. На обезпеку членських грамот старших членів потрібна є резерва на суму $2,458,178, а на обезпеку молодечого департаменту потрібно $40,143. Разом $2,498,321. У. Н. Союз по відтягненні всіх зобовязань, має резерви $3,945,089.23, або $1,446,768.23 більше, як вимагають асекураційні департаменти стейтів. У відношенні у вітсотках це буде 56% і понад статутове мірило. Сподівана і справжня смертність у відношенні до загальної суми обезпечення разом з молодечим департаментом є на 72.7%, себто 3.3% менша смертність, ніж була минулого року. Та коли зробити порівняння щодо нових і старих родів обезпечення, то ця оцінка виходить у некористь старих родів обезпечення. В нових родах обезпечення смертність була 73%, згідно з обчисленнями Американської Досвідної Табелі з 3 і пів вітсотка, а в старих родах обезпечення на підставі 4% табелі смертність була 169%. Коли порівняти смертність старих родів обезпечення з кінцем 1936 року, 117%, то за один рік ця смертність піднеслася на 52%.

При кінці табелі є подано, що інвестиції орґанізації до посмертних фондів принесли 4.9%, себто 1.1% більше ніж у 1936 році. Рік 1937 був одним з найкращих за останніх 6 літ.

SUPPLEMENTARY STATEMENT FOR THE YEAR 1937 OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
(Showing detail of Juvenile Fund, Column 4, Pages 2 and 3, of the Financial Statement)

Item No.		Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
	I—Balance from Previous Year	$ 293,123.09	$ 105,896.85	$ 399,019.94
	II—Income			
2	All other assessments or premiums	19,457.84	8,807.93	28,265.77
12	Gross interest on mortgage loans	7,365.58	2,269.30	9,634.88
14	Gross interest on bonds and stocks less $443.88	2,465.00	897.50	3,362.50
16	Gross interest on deposits in banks	187.40	1,122.60	1,310.00
18	Gross income from Society's property	7,413.61	1,682.50	9,096.11
39	**Total Income**	$ 36,889.43	$ 14,779.83	$ 51,669.26
40	**Amounts carried forward**	$ 330,012.52	$ 120,676.68	$ 450,689.20
	III—Disbursements			
1	Death Claims	$ 3,160.00	$	$ 3,160.00
5	Surrender values	1,181.47		1,181.47
6	Dividends to members	342.60	228.40	571.00
10	Equities transferred to Adult Class	7,530.00		7,530.00
11	Total benefits paid	$ 12,214.07	$ 228.40	$ 12,442.47
14	Compensation of managers and agents, etc		1,669.50	1,669.50
18	Salaries of office employees		3,472.74	3,472.74
25	Advertising, printing and stationery		1,752.13	1,752.13
26	Postage, express, telegraph and telephone		290.00	290.00
27	Lodge supplies		85.00	85.00
28	Official publication		5,700.00	5,700.00
33	Taxes, repairs and other expenses on real estate	3,406.61	772.81	4,179.42
35	Actuarial and statistical expenses		1,026.56	1,026.56
38	Social Security and Unemployment Taxes		127.72	127.72
43 (a)	Gross decrease, book value of real estate	900.00		900.00
44	**Total Disbursements**	$ 16,520.68	$ 15,124.86	$ 31,645.54
49	**Balance**	$ 313,491.84	$ 105,551.82	$ 419,043.66

DISTRIBUTION OF ASSETS AND LIABILITIES
(in Juvenile Fund, Column 4, Page 5 showing the Mortuary and Expense Funds)

		Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
(a)	Total Ledger Assets per "Balance"	$ 313,491.84	$ 105,551.82	$ 419,043.66
(b)	Add total interest and rents due and accrued	2,829.12	610.75	3,439.87
(c)	Add all other non-ledger assets	49.36	23.25	72.61
(d)	Gross Assets	$ 316,370.32	$ 106,185.82	$ 422,556.14
(e)	Deduct Assets, not admitted	18,309.49	.55*	18,308.94
(f)	Total Admitted Assets	$ 298,060.83	$ 106,186.37	$ 404,247.20
(g)	Total unpaid claims and other current liabilities	15.78	10.54	26.32
(h)	Reserves	40,143.00		40,143.00
(i)	Total liabilities and reserves	$ 40,158.78	$ 10.54	$ 40,169.32
(k)	Unassigned funds	257,902.05	106,175.83	364,077.88
(l)	Total to balance	$ 298,060.83	$ 106,186.37	$ 404,247.20

* **Please Note:**—This item of 55¢ represents amortized value of bonds over book value in Expense Fund, which is added to Gross Assets.

LEDGER ASSETS

Book value of Real Estate	$1,174,208.84	$
Mortgage Loans on Real Estate, first liens, $1,390,307.29; other than first liens, $1,200.00	1,391,507.29	
Liens, loans or other credits on certificate of members	490,191.00	
Book value of Bonds, $1,431,776.03; Stocks $13,285.00	1,445,061.03	
Deposits in trust companies and banks not on interest $144,019.16; on interest $123,428.76	267,447.92	
Total Ledger Assets		4,768,416.08

NON-LEDGER ASSETS

Interest due, $5,225.52 and accrued, $11,772.89 on Mortgages	$ 16,998.41	$
Interest due, $36,937.38 and accrued, $7,935.89 on Loans to Certificate holders	44,873.27	
Interest accrued on bonds not in default	15,915.43	
Interest accrued in Banks	507.38	
Rents and interest accrued	1,654.00	
Total interest and rents due and accrued		79,948.49
Assessments actually collected by subordinate Lodges and not yet turned over to Supreme Lodge		1,993.58
Printing Plant	19,630.05	19,630.05
Gross Assets		$4,869,988.20

DEDUCT ASSETS NOT ADMITTED

Deposits in suspended banks	908,59	
Book value of bonds over amortized or investment value	18,495.19	
Book value of stocks over market value	10,632.60	
Interest due and accrued on mortgage loans in default	6,322.43	
Liens, loans or other credits in excess of net value of individual certificates	9,288.00	
Printing Plant	19,630.05	
Book value of mortgage loan other than first lien	1,200.00	81,098.86
Total Admitted Assets		**$4,788,889.34**

LIABILITIES, RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS.

Death benefits due and unpaid	$ 5,344.80	
One death claim incurred in the current year not reported till 1938	1,000.00	
Total Claims		$ 6,344.80
Salaries, rents, expenses, commissions, etc., due or accrued	5,005.56	
Estimated amount due or accrued for taxes	5,204.15	
Advance assessments or premiums	3,252.96	
Rents from Real Estate paid in advance	954.50	
Orphans Fund (In trust for beneficiaries under age)	209,611.86	
National Fund (not for insurance purposes)	2,962.05	
Reserve for dividends to members	50,000.00	276.991.07
Total Unpaid Claims and Other Current Liabilities		**$ 283,335.88**
Reserve for protection of certificate (N. F. C. 4% & American Experience 3½% and Standard Industrial 3½%)	2,498,321.00	
Special and contingency reserves	20,000.00	2,518,321.00
Total Liabilities		**$ 2,801,656.88**
Unassigned Funds		1,987,232.46
Total to Balance with Admitted Assets		**$ 4,788,889.34**

EXHIBIT OF CERTIFICATES

	Number	Amount
Benefit certificates in force December 31, 1936	31,297	$21,064,448.80
Benefit certificates written during the year	2,814	1,765,141.05
Benefit certificates revived during the year	1,814	1,358,130.49
Benefit certificates increased during the year		*1,026,860.49
Totals	35,925	$25,214,580.83
Deduct terminated, decreased or transferred during the year	4,144	2,788,451.03
Total benefit certificates in force Dec. 31, 1937	31,781	$22,426,129.80
Benefit certificates terminated by death during 1937	220	175,868.00
Benefit certificates terminated by lapse reported during 1937	3,924	2,612,583.03

* This figure represents the increase of death benefit of Class I Certificate to $500.00.

EXHIBIT OF DEATH CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims unpaid December 31, 1936	3	$ 1,679.54
Claims reported during the year	220	175,868.00
Totals	223	$177,547.54
Claims paid during the year	215	172,202.74
Balance	8	$ 5,344.80
Claims unpaid December 31, 1937	8	$ 5,344.80

EXHIBIT OF PERMANENT DISABILITY CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims reported during the year	683	$25,571.00
Totals	683	$25,571.00
Claims paid during the year	683	$25,571.00

VALUATION BALANCE SHEET AS OF DECEMBER 31, 1937

as filed with the Illinois Insurance Department

(Including Juvenile Fund)

Total Admitted Assets	$4,788,889.34
Less—Assets of General and Expense Funds	757,774.20
Admitted Assets of Mortuary Funds	**$4,031,115.14**
Certificate Reserve—Adult	$2,458,178.00
Certificate Reserve—Juvenile	40,143.00
Claims and Accrued Liabilities	66,025.91
Reserve for Contingencies	20,000.00
Total Liabilities	$2,584,346.91
Margin of Safety to Certificateholders	1,446,768.23
Total	**$4,031,115.14**

The ratio of admitted assets to total liabilities at December 31, 1937 was 156.0%

The ratio of actual death losses to the expected deaths of the mortality tables for the year 1937 was 72.7%

The rate of interest earned on the benefit funds during the year 1937 was 4.9%

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Фонд посмертний нових родів збільшився на	$295,158.56
Фонд адміністраційний збільшився	4,332.22
Фонд сирітський збільшився	1,796.52
Фонд на обезпеку інвестицій і смертности збільшився	571.50
Разом	$301,858.80
Фонд посмертний старого роду обезп. зменшився	$ 2,941.82
Фонд резервовий зменшився	973.17
Фонд запомоговий зменшився	3,867.12
Фонд народний зменшився	1,713.84
Фонд конвенційний зменшився	33,276.45
Разом	$42,772.40
Загальний приріст майна старших членів за 1937 р.	$259,086.40

ЗІСТАВЛЕННЯ ФОНДІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ.

Фонд посмертний збільшився	$ 20,368.75
Фонд адміністраційний зменшився	345.03
Загальний приріст майна Молод. Департаменту	$ 20,023.72
Загальний приріст старших членів	259,086.40
Загальний приріст майна старших членів і Молодечого Департаменту	$279,110.12
Фонд посмертний старших членів і фонд посмертний Молодечого Департаменту У. Н. Союзу збільшилися на суму	$315,552.31

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗУ, 31 ГРУДНЯ 1937 Р.

Стан чинний:

Готівка в банках	$ 267,447.92	= 5.61%
Морґеджі	949,499.43	= 19.91%
Морґеджі Федеральної Мешк. Адм.	442,007.86	= 9.27%
Реальности	1,069,208.84	= 22.42%
Дім У. Н. Союзу	105,000.00	= 2.20%
Бонди Злучених Держав	291,385.94	= 6.11%
Бонди стейтові і ґарантовані Зл. Д.	169,775.00	= 3.56%
Бонди Муніціпальні	741,290.09	= 15.55%
Бонди Залізничі	103,575.00	= 2.17%
Бонди публичної вжиточности	125,750.00	= 2.64%
Стаки Елизабет Трост Банку	13,285.00	= .28%
Позички членам	490,191.00	= 10.28%
Разом	$4,768,416.08	= 100. %

Стан довжний:

Фонд посмертний нових родів обезпечення	$3,620,149.62
Фонд посмертний старого роду обезпечення	65,973.48
Фонд резервовий	12,356.67
Фонд запомоговий	75,658.13
Фонд адміністраційний	129,656.60
Фонд народний	2,944.43
Фонд конвенційний	7,671.85
Фонд обезпеки і смертности	226,566.75
Фонд сирітський	208,394.89
Фонд посмертний Молод. Департаменту	313,491.84
Фонд адміністраційний Молодечого Департаменту	105,551.82
Разом	$4,768,416.08

Загальні зіставлення стану чинного:

Готівка в банках	$ 267,447.92	= 5.61%
Морґеджі	1,391,507.29	= 29.18%
Бонди і стаки	1,445,061.03	= 30.31%
Реальности	1,174,208.84	= 24.62%
Позички членам	490,191.00	= 10.28%
Разом	$4,768,416.08	= 100. %

Зіставлення резерви якої вимагають асекураційні закони на обезпечення членських грамот У. Н. Союзу.

Фонди: посмертний нових родів обезпечення, старих родів, резервовий і фонд посмертний Молодечого Департаменту з кінцем 1937 року	$4,031,115.14
Всі фонди разом з кінцем 1936 року	3,624,423.59
Приріст резерви на обезпечення членських грамот Молод. Департаменту і старших членів	$ 406,691.55

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Резерва на обезпечення членських грамот 1937 р.	$4,031,115.14
Резерва якої вимагають асекураційні департаменти стейтів	2,584.346.91
Надвишка резерви (56%)	$1,446,768.23

ЗІСТАВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ СТАРШИХ ЧЛЕНІВ І МОЛ. ДЕП. У. Н. СОЮЗУ.

Готівка.

З кінцем грудня 1936 р. було готівки в банках	$ 339,935.21
Депоновано в банках	1,193,234.06
Проценти	3,563.34
Разом	$1,536.732.61
Виплати готівки	1,269,284.69
Готівка з кінцем 31 грудня 1937	$ 267,447.92

Морґеджі.

З днем 31 грудня 1936 були інвестовані в морґеджах		$1,303,439.50
В 1937 році інвестовано в морґеджах		201,008.83
Разом		$1,504,448.33
Перенесено до реальностей	$61,329.07	
Сплачено готівкою	51,611.97	112,941.04
З кінцем 31 грудня 1937 р. було на морґеджах		$1,391,507.29

Бонди.

З кінцем 31 грудня 1936 було інвестовано в бондах	1,211,205.09
В 1937 р. інвестовано в бондах	390,629.69
Разом	$1,601,834.78
В 1937 сплачено або продано бондів	156,773.75
З кінцем 1937 року остається на бондах	$1,445,061.03

(Дальше буде).

З ДНЯ

ПРОСЬБА ДО ДОПИСУВАЧІВ.

Тількищо я закінчив переписувати і виправляти один допис, довгий на десять сторінок дрібного письма, надісланий одним з добрих наших читачів. Обрібка цього допису забрала дві години тяжкої праці, бо треба було її скоротити на одну четвертину її оригінальної величини, але так, щоб зміст був залишений. А через те, що треба було її так вкоротити в ній не лишилося майже одного речення в тій формі, в якій написав шановний дописувач. Це дуже прикро, коли редакторові так треба поступити. Колиб той допис пішов до друку в цілій своїй величині, то він забрав би щонайменше одну цілу сторінку нашої газети. І хто з читачів хотів би такий довгий допис читати?

ПИШІТЬ КОРОТКІ І ЗВЯЗКІ ДОПИСИ.

Отож наша просьба є така, щоби шановні дописувачі писали короткі, але змістовні дописи. Хай дописувачі не думають собі, що тому, що допис є короткий, то він маловартний. Якраз навпаки. Якраз короткий допис — але такий, що в коротких начерках схоплює цікаво якусь цілу подію, представлення концерт, чи свято — далеко більше вартує ніж той довгий опис, в якім дописувач передає усі подробиці, повно імен та подяк, а який через те такий нудний, що його годі до кінця дочитати.

Раз один префер університету писав до другого: „Пересилаю тоді свій доклад про наукову працю. Вибач, що він довгий, але я не маю часу коротко писати".. Говорять, що подібне сказав Джордж Вашингтон, коли його просили, щоб дав звіт про воєнне положення. Він сказав так: „Я тепер занятий. Але коли ви хочете, щоб я говорив обширно, то на стільки часу в мене знайдеться".

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

Що означають ті заввагн „не маю часу, тому пишу довго"? Це значить, що написати про якусь подію чи справу коротко, але розумно й вичерпуючо, це велика штука. До того потрібно часу і солідної праці. Нераз потрібно той сам допис, чи якусь працю, переписувати кілька разів, щоб викинути з неї всякі зайві слова, зайві речення, що немов полова засмічують зерно. Кажуть, що „за деревами не видно лісу". Подібне можна сказати про такі довгі дописи в яких за словами не видно змісту.

Американський письменник Марк Твейн раз сказав, щоб колиб журналістів і письменників карали одним доляром за кожне непотрібне слово, то через те дуже піднялася внутрішня вартість газет і на тім скористалаб публика.

ХТО РОБИТЬ ТІ ПОМИЛКИ?

Очевидно, що наша редакція бере під увагу це, що переважаюче число наших дописувачів не має журналістичного вишколення і добре дописів писати не вміє. Це зовсім зрозуміле й на це дописувачів ми цілком не гніваємося. Дуже радо приймаємо такі дописи, які надходять і, робимо з них те, що можливо зробити.

Та досвід учить, що вищезгадані прогріхи поповнюють найменше ті наші дописувачі, що мало грамотні, а найбільше ті, що вже довго дописують і що добре знають грамоту. Якраз тому, що вони набрали відваги і „розмаху" до писання, вони часто поповнюють ту помилку, що про яусь річ занадто розмазуються.

ЯК ВОНИ ПИШУТЬ?

Чому вони зле пишуть і так розмазуються? — З недбальства. Коли якийсь концерт, вистава, чи свято, вони не звертають пильної уваги на те, що довкруги них діється. Вони часто такі певні себе, що їм здається, що вони добре напишуть допис навіть тоді, колиб на кожну точку не звертали пильної уваги. А з того виходить таке, що коли їм прийдеться описувати те свято, то вони не передають того, що хтось говорив в промові, тільки „буяють", фантазують і пишуть, те що вони самі сказалиб, якби були на місці бесідника. У висліді вони в дописі вставляють багато пустих фраз, які для широкого круга читачів цілком не цікаві. Щож до інших точок, співу, деклямації, гри і т. п., то вони просто все вихваляють, що все „дуже гарно", „чудово", „рясні оплески" і т. д. Ось тому нераз напише добрий допис той, що ледви вміє писати, якщо передає правдиво те, що відчував чи завважив.

ЯК ТРЕБА ПИСАТИ?

Щоб написати добрий допис про дану подію, треба добре ту подію обсервувати і все собі запамятати. Коли якийсь хор гарно заспівав, то добре булоб, якби дописувач сказав чому? Наприклад: голоси були добре зрівноважені, добре зіспівані, при тім віддавали всі тонкости. Також їх зверхній вигляд був гарний. Всі були в гарних строях, спокійно і здисципліновано заховувалися. Колиж були якісь браки в хорі, то це треба також сказати. Не можна вічно вихваляти, бо занадто великі похвали стримують поліпшення в хорі. Треба сказати, що в такій то пісні хор не був добре зіспіваний, добре вивчений. Або не були гарні строї, або не добре поводились співаки на сцені, і т. п.

Так само не треба вихвалювати дитини, коли вона не віддекламує поезії яксяід. Коли одна дитина не надається до деклямацій, то треба другу пошукати. Або треба ту саму іншим разом краще вивчити. Подібне зо співаками, музиками і бесідниками. Треба схоплювати правдиві думки бесідника і такі, які найважніші й дійсно цікаві. Не треба передавати цілу бесіду, бо на те нема місця. І нема потреби, бо це є часто повторюванням того, чого є повно в газеті. Добре є подавати скільки було людей, та які збірки були переведені. Бо часто буває так, що хтось пришле довжезний допис про якесь свято й в ньому розписується про великий запал на святі й великий патріотичний дух та про те, як дуже лаяли ворогів. Але коли прийшли до збірок, то той запал скінчився на кількох долярах. Чи може хто повірити в такім випадку в той великий запал? Тому пишім правду, те, що бачили очі і чули вуха. А не те, що вродила в голові буйна фантазія.

ПОГОНЯ ЗА ЖЕНИХАМИ У ВІДНІ.

З прилученням Австрії до Німеччини положення жидів дуже погіршилося. Подорожні, які приїжджають з Відня, оповідають, що молоді і старі жидівки, австрійські громадянки, уладжують погоні за чужинцями кавалерами. Вони бажають таким чином придбати чуже громадянство, щоб могли виїхати з Австрії. Прирікають негайний розвід по переїзді кордону і резигнують з посагу, щоб лише могли вирватися з Австрії.

ОСТАННЯ ФОТОГРАФІЯ ПРЕЗИДЕНТА И ЙОГО ЖІНКИ.

Президент Рузвелт і пані Рузвелтова по дорозі до епископальної церкви св. Томи в Вашингтоні в останню Великодну неділю.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Створення комітету відділів У. Н. Союзу.

Дня 15. вітня ц. р. відбулися наради урядників нюйорських відділів У. Н. Союзу в справі організування членів до У. Н. Союзу, та в справі створення молодечих спортових дружин.

На зборах були урядники таких відділів: 5, 66, 117, 130, 194, 204, 210, 215 і 361. Збори відкрив головний радний У. Н. С. Ілія Гузар. Він порушив в загальному справу організації членів і сказав, що по всіх інших українських осередках союзовці організуються і творять в тій цїли спеціяльні комітети. Далі він покликав до слова головного секретаря У. Н. С. Дмитра Галичина, який представив теперішнє положення У. Н. С. щодо членства. Він сказав, що в минулому році членство Союза зросло на 500 осіб. Та це замало. Не звертаючи уваги на те, що українська еміграція тепер мало або й зовсім не допливає до Америки, в тутешній нашій суспільности є багато таких осіб, що не належать ні до одної української асекураційної інституції. Вони моглиб стати членами У. Н. Союзу, якби хтось хотів над ними попрацювати. Д. Галичин вказав на одне інше асекураційне підприємство, що ніби по своїй формі є українське, а яке всетаки в останніх роках, серед нинішньої депресії, змогло придбати для себе багато членів. Але те підприємство має таких людей, що йдуть від хати до хати й енергійно працюють над придбанням членів. Тимчасом велика частина наших союзовців занедбують свою організацію, бо вони думають, що вона вже аж така сильна, що може розвиватися без їх праці. Така гадка є хибна. Всі члени і урядники відділу мусять працювати над приєднанням нових членів. А вони можуть тепер це робити тим більше, що в останніх роках У. Н. Союз поробив для старих і для вступаючих членів ріжні полекші. Молодь вже не мусить платити за „Свободу", а навіть задурно дістає „Юкреініен Віклі". Також Союз виплачує поважні суми на дивіденди. У. Н. Союз нині приймає членів на таких добрих умовах, які ще недавно видавались тільки мрією. Проте він не дістає стільки членів скільки повинен. Причиною цього є брак активности з боку великого числа членів і урядників відділів.

По нім забрав голос голов ний предсідник У. Н. Союзу Микола Мурашко і виясни справу „Свободи". Він сказав, що хоч „Свобода" тепер є під завідуванням цілком окремої корпорації, але та корпорація є обовязана виконувати ті умови У. Н. Сою, які вона приняла на себе, заключаючи контракти з У. Н. Союзом.

По тих двох докладах розвинулася широка дискусія, в якій забирали голос представники ріжних відділів. Найдовше застановлялися присутні над організуванням нових членів. Всі вони погоджувалися щодо того, що треба йти між старших і їх вписувати до У. Н. Союзу. Але також всі висказувалися за те, щоб звернути пильну увагу на організацію молоді, й старатись притягати її при помочі спорту. В тій цїли пороблено заходи, щоб створити в Ню Йорку з родженої тут української молоді спортові союзові дружини, які між собою переводилиб спортові змагання та тим робом пропагувалиб імя У. Н. Союзу і впливали на зріст членів. В тій справі рішено скликати на пятницю 29. квітня ц. р. щераз загальні збори всіх урядників нюйорських відділів У. Н. Союзу, а також на той день скликати найкращих українських молодих спортсменів, щоб разом з ними виробити плян праці.

Дискутуючи над організацією молоді присутні підчеркнули, що молодь тяжко організувати в Ню Йорку, тому, бо нема де її приміщати. Найбільшою перепоною в тому є брак свого відповідного Народного Дому. Бо молодь нині не задоволяється тим, чим її батьки задоволялися, а хоче мати культурне пристановище, відповідаюче нинішнім модерним вимогам. Деякі члени навіть підносили думку будувати новий Народній Дім в Ню Йорку.

Збори широко обговорювали справу місцевого Союзового організатора, який займався приєднуванням нових членів. Вони зазначували, що всі відділові урядники, а також кожний член зокрема, повинні мати повне право далі приєднувати нових членів, так як було дотепер. Але тому, що урядники відділів і відділові урядники не мають часу припильнувати цеї справи і через те терпить Союз — треба, щоб цею справою займався спеціяльний організатор, який організував би членів до всіх відділів, де тільки хто захотів би. Йому малиб йти на руку уряди всіх відділів і малиб дати йому адреси надійних членів. В заміну він приєднував би до їх відділів нових членів, на кому буде самі, їх відділ, а також цілий Союз виходив би на добре.

Збори рішили одноголосно, що такого організатора потрібно. Але хто ним має бути, рішить на своїх зборах спеціяльний комітет, який вибрано під кінець зборів. До цього комітету входять всі урядники нюйорських відділів, враз з вибраною екзекутивою. Він має на цїли оживити союзове життя в Ню Йорку; а також околиці, і то не тільки з чисто матеріяльного боку, але також з загально громадського. Той комітет в першій мірі має за завдання перевести справу організації молодечих спортових дружин. А далі він має повести ширшу агітацію за приєднування нових членів. До екзекутиви ввійшли: Евген Ляхович, голова; С. Кучма і П. Стахів, заступники; П. Кучма, секретар; М. Ґалан, касієр.

Всі присутні заявилися, що на організування спортових дружин, а зокрема на їх приміщення кожний відділ мусить зложити якусь суму грошей. Але остаточне ухвалення тої суми може наступити щойно на окремих відділових зборах. Урядники відділів обіцяли цю справу представити своїм відділам. Чергові збори комітету відбудуться в пятницю вечором, 29. квітня ц. р. в Народнім Домі при 217 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

За Союзовий Комітет: **Е. Ляхович**, голова; **С. Кучма, П. Стахів**, заступники; **М. Ґалан**, касієр; **П. Кучма**, секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З РІДНИХ СІЛ.

Гром. Т. К. з Шікаґо, Илл. переслав листа, що його одержав від сестри з одного села в Тернопільщині. В тім листі читаємо між іншим таке:

„Весілля було панське. Я на нім не була. Він узяв за жінку війтову кухарку. А тепер маємо війта „пана з повяту", нам наданого, а його кухарка також полька. Має вартість, бо полька. А при парцеляції може набути ґрунт тільки поляк. Дають полякам на виплат на 40 років. А українець то й за готові гроші не дістане землі. Щоби загинув, а не дістане пяди землі. От і тому багато переписуються на польське. Але мені здається, що то ганьба своє здоптати, а чуже піднести. Таж чоловік дочасний. Нині жиє, а завтра нема. Тож повинен остати таким як є. Уже маємо косцьол, щось 4 роки. І вже буде ксьондз, щось за пару місяців. Всьо то ставить польський „рҗонд", а „паньство" помагає, то іде їм гладко. Як би ти так Братчику приїхав і на те все поглянув, то забув би свої очі. Що тут не робиться! А наша бідна церковця, як її чужі кулі розбили та зліпили з дощок, то так і досі тримається. Тільки трохи муру підмурували під нову церкву. Але що з того? Не позволяють навіть ходити по селі за збіркою на церкву. Видно хочуть, щоб церква завалилася. Або я знаю, що вони задумують. Маємо доброго священика. Ревного українця. Навіть уже сидів два рази за свою ревність у польськім арешті. Сидів за те, що такий твердий українець. Дуже добрий священик..".

ЗАСИСТУВАЛИ ВЕРДИКТ ПРИСЯГЛИХ НА КОРИСТЬ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

В карному процесі в Коломиї проти Миколи Сорука, що був членом ватаги Дм. Ординчука та що сам зголосився в поліції, трапився сензаційний припадок. По розправі за грабіжницький напад і намагане вбивство Матаржука судді присяглі по довшій нараді признали Сорука винуватим 10-ма голосами в закидуваному йому злочині. Опісля після члени трибуналу на нараду, з якої, вернувшися, заявили, що трибунал рішив засистувати засуджуючий вердикт. Справу передадуть під розгляд судові присяглих у черговій каденції. В судових кулюарах рідкий припадок засистування вердикту на користь обвинуваченого викликав велике враження.

Помилився.

Пиячина впав на закратоване вікно пивниці:

— Ов, до біса! Я знову попав за ґрати. Добра історія!

ЦЕРКОВНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

НЮАРК, Н. ДЖ.

З НАГОДИ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ СВ. ВОЗНЕСЕННЯ,
675 SO. 19th ST., NEWARK, N. J.

складає усім членам прав. громади, як рівнож її симпатикам щирі святочні побажання

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВИХ МНОГИХ ЛІТ!

Щоб Воскресний Христос допоміг
Освободити нам Вітчину,
Нашу Україну дорогу,

А милі за це будем Його любити,
На вічні віки благословити!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Порядок Великодних Богослужень:

Квітня 21: Страстний Четвер, Страсти в 9-тій годині вечором.
Квітня 22: Велика Пятниця, Часи-Вечірня і винесення плащаниці в 10 годині рано.
Квітня 23: Велика Субота: в домах свячення пасок почавши від год. 6 рано, а в церкві 11 год. вночі, а по 12-тій надгробна відправа і Воскресна Утреня.
Квітня 24: Воскресна Сл. Божа в 11-тій годині рано.
Квітня 25: Світлий Понеділок, Сл. Божа в 11. год. рано.
Квітня 26: Світлий Вівторок, Сл. Божа в 11. годині рано.

о. д-р В. Клодницький, парох — П. Крупницький, фін. писар.
В. Ткач, предсідник — М. Юрів, рек. писар
Д. Доля, заст. предсідника — І. Жухович, скарбник

У НОВІТНІЙ НОРВЕЗЬКІЙ ШКОЛІ

Про поступове та зразково зорганізоване норвезьке шкільництво чули ми вже на годинах географії у школі. І про т. зв. мандрівні норвезькі школи, про систему, завдяки якій і найвідлюдніша оселя в Норвеґії „посилає" свої діти до школи. А саме, коли дорога до школи задалека та затяжка для малих дітей, починається праця мандрівних учителів. Ті учителі заходять і в найдальші села, скриті у високих і майже недоступних горах північної Норвеґії. А вислід того? Норвеґія, ця щодо поверхні велика країна, а з дуже малою ґустотою населення (у найдальше на північ положених околицях Норвеґії ледви припадає по двоє людей на десять квадратових миль!) нема вже віддавна ніодного анальфабета! Це наслідок плянової та розумної праці, зразково зорґанізованого шкільництва.

Колись, давно, і в Норвеґії школа це був будинок, чи пак установа, якої боялися шкільні діти. Чим далі від школи, тим краще! Сьогодні воно навпаки...

У Сандвіку є школа, яку і найбільшпоступовіша країна може собі взяти за зразок. Побудована на високій горі, наче який люксусовий гірський готель. Побудована згідно з найновішими приписами молодого норвезького будівництва. Тут не зважали на те, скільки грошей треба буде видати на цю будівлю. Коли дивитеся на такий будинок, а пригадуєте собі, до якої школи ви ходили у старому краю, мимоволі промайне вам думка, коби то так можна перемінитися в школяра та ходити до такої школи...

Управителем школи є ректор Стіян Крістенсен, один із найзнатніших норвезьких новітніх педагоґів, настановлений на основі прилюдного конкурсу. Управитель середньої школи в Норвеґії все має титул ректора, педагоґи звуться вчителями, а професори є лише в університетах. У скандинавських країнах не держаться строго законів і розпорядків, і нпр. директор, чи пак ректор середньої школи має повну свободу у шкільній ділянці. Та він іменований ректором школи тому, що шкільна влада має до нього повне довіря і що він визначається тими здібностями, яких вимагає шкільна праця. І як лише іменування підписане, ректор має свобідні руки. Він у цьому рівняється нпр. шефові якогось великого фахового підприємства в інших країнах, що теж має повну свободу у своїй діяльності. Школа працює згідно з його бажаннями та плянами, а що звичайно ректор остається на свому становищі на все життя, або довгі літа, розуміється, що той його плян розумно переведуть у діло. Інші вчителі це директорові співробітники і звичайно його приятелі. Дуже рідко трапляється, щоб учителя переносили із школи до школи, хіба за порозумінням із ректором і даним учителем, нпр. коли учитель хоче присвятитися іншому званню. Тому можете відвідати якусь школу, потім знову навідатися до неї за яких 10—20 літ і застанете того самого ректора, тих самих учителів.

Ректор школи твердить, що не треба, щоб діти виховувались у переконанні, що школа це щось зовсім відокремлене, куди не сміє ступити чужа нога. Навпаки, треба, щоб діти зрозуміли, що їх школа це лише частина світу, в якому вони живуть.

Тому, коли школу відвідає чужинець, діти не бентежаться, здоровлять повстанням із місць, весело усміхнені, розпитують чужинця-гостя, відки він, чи тяжко вивчити його мову і т. д.

Кімнати у школі простірні, вікна величезні, щоб якнайбільше продіставалося світла та сонця. Лавок у клясах нема зовсім; замісць лавок є маленькі, дуже гарні вигідні бюрка, з немальованого дубового дерева. Кожний ученик має своє бюрко і своє крісло. Ціла кляса похожа радше на гарно й естетично уладжене бюро, ніж школу. Учитель сидить за столом.

На просторих коридорах нема ніяких одягів. Вони в окремих ґардеробах. Кожний ученик має свою шафку, а на кожних десять учеників припадає одна умивальня з текучою холодною і теплою водою. Всі долівки виложені лєнолеєм. Всюди в школі спокій; також і на перервах. У клясі скляна шафка, а в ній чаші, що їх кляса здобула у змаганнях копаного мяча з іншими клясами й іншими школами. Руханкова саля величезна, ясна, прикрашена картинами славних норвезьких малярів. В цій салі починається святочно наука. Всі ученики тут збираються і що ранку точно в восьмій годині пісня із 240 молодечих грудей. Наука все починається (і кінчиться) піснею. Кожний ученик має свій співаник, де пісні зібрані відповідно до змісту та означені числом. Ректор згадає лише число, а вже всі ученики знають, яка це пісня.

Зрештою неодин чужий учитель здивувавсяб дуже, коли би був на цій ранішній церемонії у норвезькій школі. Бо є там тоді не лише ученики й учителі, але також увесь помічний персонал школи. Сторож, його жінка й діти (всі, що мешкають у шкільному будинку), жінки, які прячуть і миють у школі, канцелярійний персонал, усі вони є присутні на такому початку денної праці.

Для неодного чужинця така сцена буласб дивна і незвичайна; у скандинавських країнах є це щоденне явище зовсім природне.

Або таке. Всякі сходини, танці все відбуваються у школі, звичайно в руханковій салі. Як гості є там: ректор і всі учителі, їх родини, ввесь помічний персонал школи. Вкінці учитель математики, дуже поважна й коректна людина, одначе добрий приятель своїх учеників устає із свого місця, підходить до учениці, кланяється і просить її до танцю. Підчас танцю говориться про все і про вся, лише не про школи і не про математику, бо учитель добре вихована людина; він знає, що з партнеркою не випадає розмовляти про менше цікаві речі... А рівночасно ученик VII. кляси вклонився жінці професора історії, танцює з нею дуже гарно і старається забавляти її своїми молодецькими ідеями та думками. І сам ректор добре бавиться і танцює. Наче хоче сказати: Сьогодні всі бавимося, вся школа. Це перерва в нашій праці; завтра працюємо знову! А ученики його розуміють. І люблять. І його і всіх учителів. Знають, що це їх приятелі.

Багато ще можна би говорити про цю зразкову школу. У ясних сутеринах є усякі робітні з усяким приладдям, машини з усяким матеріялом для роботи. Для учениць є тут зразкова кухня, пральня, кімната плекання дітей. Та це ще не значить, що ученикам тут вступ заборонений. Навпаки, і для них уладжують тут окремі лекції варення, прання і плекання малих дітей. Треба ще згадати гарні купальні і пливацький басен, а також простірну кімнату, де ученики їдять другий сніданок.

Хоч школа привязує найбільшу вагу до того, щоб між учениками й учителями було якнайбільше довіря та щоб ученики вважали учителів своїми приятелями і дорадниками, то школа добре знає, що молодь потребує теж місця і нагоди, щоб свобідно та без присутности учителів могла собі свобідно погуторити про свої справи взагалі. Тому то при школі є теж льокаль для сходин учениців товариств. Тут самі ученики є своїми господарями, тут вони в спокою та у відповідній, погідній атмосфері можуть проводити вільні хвилини.

ДО ВЯЗНИЦІ И ЗАРАЗ З ВЯЗНИЦІ.

Д-р Френсиз Е. Тавнсенд, 71-літній провідник руху за пенсії на старі літа, приїхав літаком до Вашинґтону, щоб там почати відбувати 30-дневу кару вязниці, що на її він був засуджений за те, що не послухав приказу палати послів. У Вашинґтоні він застав уже підписану президентом Рузвелтом амнестію, в котрій президент каже, що Тавнсенд був достаточно покараний самим присудом на вязницю. Тавнсенд у своїй заяві каже, що амнестія показує, що він мав слушність.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З докладу професора суспільнознавства.

Заходом Українського Університетського Товариства в Ню Йорку відбувся в Міжнароднім Інституті 31. березня ц. р. доклад проф. соціольоґії в South Dakota University, Dr. L. E. Deets'a (що під цю пору робить дослід у Колюмбійськім університеті) про німецьких поселенців, т. зв. Hutterites, що мали свій початок у Моравії (тепер частина Чехословаччини) в 1528 р., жили в Україні в 1770—1873 р. і звідси прибули до Дакоти, де живуть до нинішнього дня.

Бесідник в незвичайно живий, захоплюючий спосіб зясував історичний перегляд життя-буття та звичаї німецьких поселенців. Їх устрій ідеальний. Нема у них спорів, ні конкуренційної боротьби між приводирами, ні бажання вести самостійне (індивідуальне) життя. Одиниця змагає зіллятися з життям цілої громади. Її добро та набутки — це добро загалу. Її щастя й радість залежить від щастя й добробуту громади. Солідарність і почуття єдности становить вдійсності підставу гармонійного життя, що повстало в критичних обставинах (витвір протестантської реформації) та розвинулось через посвяту й геройство проводирів. (Jacob Huter, від котрого походить назва поселенців, був одним із перших, що помер на жертвеннику слави).

Далі, що було особливо цікаве, бесідник заявив, що він говорить до української молоді, тому, що гутерти жили в Україні й перебрали деякі форми та звичаї з українського життя. Наприклад замилування в бджільництві, виріб напитку, вечірні сходини дівчат та жінок, щоби прясти, веселі гутірки та співи, варення борщу і т. п. Це все є, на думку бесідника, наслідування українців.

Прелеґент жалував, що історія заховала дуже мало даних про цей період. І тому він радо збирав інформації з українських книжок та від самих членів Укр. Унів. Тов., що подавали матеріяли про українську літературу, наку, мистецтво, звичаї й обичаї.

Марія Лехицька.

Нажаль.

— Пане, тут був під вашу неприсутність якийсь осібняк, зробив пекольну авантуру і казав, що хоче вам усі кости поломити.

— А ти що відповів?

— Що мені дуже прикро, що вас нема!

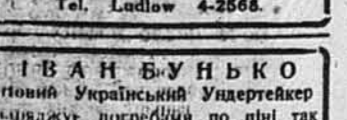

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(138)

Коли все успокоїлося і на дворі змовкло гарчання леопардів, Медек, чорний невільник, вийшов з келії. Кілька хвилин після того як він вийшов Джейн впустила до своєї келії Анету. Анета прискочила до Джейн і обняла її. Наґло вони вчули на коритарі стукіт, начеб повалився хтось на землю. Вслід за тим вбіг до середини Оґдлі і закликав: „За мною!"

Жінки ще не вспіли зорентуватись куди він їх провадить, коли він знов заговорив: „Спішімся. Через тайний тунель я випроваджу вас у ліс". „Алеж на коритарі є сторож", перестерегла Джейн. Оґдлі відчинив двері і вказав рукою: „Він дивиться, але не бачить". Джейн придивилася йому краще і побачила як з плечей спливала йому кров. Він був мертвий.

Жінки затремтіли, але не роздумуючи довго подались за Оґдлім. Тепер він являвся їх спасителем. А що далі буде, не знати. Та тут треба було вминати безпосередну небезпеку. А потім те, що наступить. Зо затаєним віддихом вони спішили крізь коритар. Наґло Оґдлі зупинився і промовив: „Ось тут є вхід до скритого коритара".

Він напер на двері і вони відчинилися. Миттю Оґдлі потонув в коритар, а за ним пустилися жінки. Та ледви вони зробили кілька кроків, як з обох сторін коритаря висунулися в їх напрямі чиїсь руки. Вони схоплювали їх міцно за руки і одежу і не пускали далі. Джейн зрозуміла, що все скінчене, що вони зловлені іударемнена всяка утеча.